

ANTI-PESTPROTOCOL

Inleiding

Scholen zijn verplicht om een veiligheidsplan te hebben. Een onderdeel van dit plan is het anti-pestprotocol. Hierin wordt vermeld hoe de school pestgedrag signaleert en aanpakt. Door het pestprotocol te volgen ontstaat een samenwerking tussen alle betrokkenen (de school/leerkrachten, ouders/verzorgers, de gepeste, de pester en de zwijgende middengroep/meelopers) om pesten te voorkomen of op te lossen. Alle direct betrokken partijen moet dit probleem erkennen.

Pesten is een wezenlijk, groot probleem en niet gemakkelijk op te lossen. Pestgedrag is schadelijk tot zeer schadelijk voor kinderen, zowel voor de slachtoffers als voor de degene die pesten. De school moet proberen pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, moet het onderwerp pesten met de kinderen bespreekbaar worden gemaakt, waarna met hen afspraken worden vastgesteld.

Pesten speelt zich vaak in het verborgene af. Dat maakt het alleen al moeilijk om er grip op te krijgen. Het is van groot belang dat alle betrokkenen (leerlingen, leerkrachten en ouder(s) /verzorger(s)) pesten als een bedreiging voor een veilig klimaat zien. Ze moeten zich bereid verklaren pesten te willen signaleren, melden, voorkomen en bestrijden, zodat er op de school een veilig klimaat ontstaat. Een middel daarvoor is dit protocol, dat door alle betrokkenen dient te worden uitgedragen en nageleefd.

Hoe ga je om met pesten op school?

Pesten komt op iedere school voor, ook bij ons op school. Dit is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aanpakken. Als school proberen we pestproblemen te voorkomen. Los van het feit of pesten wel of niet aan de orde is, wordt het onderwerp pesten met kinderen besproken, waarna met hen regels worden vastgesteld. Waar het in het tegengaan van pesten uiteindelijk allemaal omdraait, is het veranderen van de houding en gedrag van de leerlingen. De piek van het pesten ligt tussen 10 en 14 jaar, maar ook in lagere en hogere groepen wordt gepest.

Alle kinderen mogen zich in hun basisschoolperiode veilig voelen, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen.

Door afspraken zichtbaar te maken kunnen kinderen en volwassenen, als er zich ongewenste situaties voordoen, elkaar aanspreken op deze afspraken.

We spreken niet over regels, liever maken we afspraken met elkaar, waar iedereen zich aan dient te houden. Door elkaar te steunen en wederzijds respect te tonen stellen we alle kinderen in de gelegenheid om met veel plezier naar school te gaan!

Het is een probleem dat wij onder ogen zien en op onze school serieus aan willen pakken. Daar zijn wel enkele voorwaarden aan verbonden.

Voorwaarden

Pesten moet als probleem worden gezien door alle direct betrokken partijen.

Bij de aanpak van het pesten zijn 5 partijen betrokken, namelijk:

1. het gepeste kind;
2. de pester;
3. de zwijgende groep / meelopers;
4. de school / de leerkracht;
5. de ouder(s) / verzorger(s).

Er is voor de school een contactpersoon aangesteld.

Wanneer het probleem niet op de juiste wijze wordt aangepakt of de aanpak niet het gewenste resultaat oplevert dan is de inschakeling van deze contactpersoon nodig. De contactpersoon kan het probleem onderzoeken, deskundigen raadplegen en het bevoegd gezag adviseren.

Het is belangrijk om een onderscheid te maken tussen plagen, uitdagen en ruzie maken tegenover pesten.

Plagen

- plagen is meer een geintje en heeft niet als doel de ander pijn te doen.
- plagen gaat meestal om wat gekibbel over en weer waarbij beide partijen gelijkwaardig zijn.
- plagen kan op bovenstaande manieren best leuk zijn, maar op den duur voor een ander vervelend kan worden.
- Plagen gebeurt af en toe
- Het gaat heen en weer
- Voor de lol
- Voor iedereen is het leuk

Pesten

- pesten is echter gemeen:
- de pester wil zijn/haar slachtoffer bewust pijn doen, kwetsen en vernielen.
- de pester laat zijn slachtoffer steeds merken dat deze waardeloos is.
- iemand negeren kan ook een vorm van pesten zijn.
- het slachtoffer staat veelal alleen tegenover de pester(s).
- gaat altijd op een kant op met vaak hetzelfde slachtoffer
- voor de een is het leuk maar voor de andere kant niet
- pesten kan ook digitaal plaatsvinden, bijvoorbeeld door chat/mail etc.

Kortom, pesten is:

“Langdurig uitoefenen van lichamelijk en/of geestelijk geweld door één of meer personen. Het is gericht tegen een zwakkere partij die niet in staat is zich succesvol te verdedigen”.

Hoe willen we daarmee omgaan op de Voorsprong?

Afspraak:

Systematisch aan de orde stellen van het welbevinden van onze leerlingen.

D.w.z. in ieder geval: elke week in elke groep een SEO-les a.d.h.v. de methode.

Om tot een veilig klimaat te komen, is de inzet van alle volwassenen betrokken bij onze leerlingen van essentieel belang. Belangrijk is dat zij inzien, dat het een noodzakelijk gegeven is, om niet vrijblijvend hiermee aan de slag te gaan, maar een must!

Het voorbeeldgedrag en de rol van de leerkrachten en thuis de ouders is van groot belang.

Er zal minder gepest worden in een klimaat waar duidelijkheid heerst over de omgang met elkaar, waar verschillen worden aanvaard en waar ruzies niet met geweld worden opgelost maar uitgesproken.

Agressief gedrag van leerkrachten, ouders en de leerlingen wordt niet geaccepteerd.

Een ieder wordt geacht duidelijk stelling te nemen tegen dergelijke gedragingen.

Daarnaast zijn ideeën: het gedrag v/d groep evalueren, bespreekbaar maken van een onderwerp in de kring. Onderwerpen als veiligheid, omgaan met elkaar, rollen in een groep, aanpak van ruzies etc. kunnen ook aan de orde komen.

Andere werkvormen zijn ook denkbaar, zoals; ideeënbusje, wensenboom, spreekbeurten, rollenspellen, regels met elkaar afspreken over omgaan met elkaar en groepsopdrachten.

Binnen OBS de Voorsprong hebben we afspraken over de manier hoe we met elkaar willen omgaan. Deze 6 manieren hangen in elk klaslokaal.

De 6 manieren:

1. Wij spreken & luisteren op een respectvolle manier met & naar elkaar, en gaan op een fatsoenlijke manier met elkaar om.
2. Wij gebruiken de spullen van een ander met respect en pas nadat we dit eerst hebben gevraagd.
3. Wij noemen iedereen bij zijn eigen naam.
4. Wij doen & werken zoveel mogelijk samen, zonder iemand uit te sluiten, iedereen hoort erbij.
5. Wij zeggen "Stop, houd op" als je last van een ander hebt.
6. Rustig op de gang

Een effectieve methode om pesten te stoppen of binnen de perken te houden, is het maken van afspraken met de leerlingen.

Afspraak 1:

Afspraak 2:

Een medeleerling heeft ook de verantwoordelijkheid om het pestprobleem bij de leerkracht aan te kaarten. Alle leerlingen en leerkrachten zijn immers verantwoordelijk voor een goede sfeer in de groep.

Afspraak 3:

Als een leerling een melding doet bij leerkracht (bv. wordt gepest), dan:

- Leerkracht zal een 3^e persoon erbij moeten betrekken, d.w.z. zorg delen met een collega.
- Dossier in Esis wordt gemaakt → door leerkracht.
- Leerkracht licht de IB' er in.
- **Indien nodig:** Formulier incidentenregistratie wordt gemaakt → door IB' er (melder), Lkr. (getuige)
- Ouders worden uitgenodigd voor gesprek en tekenen formulier incidentenregistratie (door IB' er en Lkr.)
- Alleen indien nodig wordt vertrouwenspersoon ingeschakeld → afhankelijk van de situatie.

Afspraak 4:

Samenwerken zonder bemoeienissen:

School en gezin halen voordeel uit een goede samenwerking en communicatie. Dit neemt niet weg dat iedere partij moet waken over haar eigen grenzen. Het is bijvoorbeeld niet de bedoeling dat ouders naar school komen om eigenhandig een probleem voor hun kind op te lossen. Bij problemen van pesten zullen de directie en de leerkrachten hun verantwoordelijkheid (moeten) nemen en overleg voeren met de ouders van de pester en gepeste.

Consequenties

De consequenties / maatregelen zij opgebouwd in 5 fases (afhankelijk hoelang de pester door blijft gaan met zijn/ haar pestgedrag en geen verbetering vertoont in zijn / haar gedrag)

Fase 1:

- Time-out (op een vast afgesproken plaats)
- Nablijven
- Gesprek door leerkracht (bewustwording voor wat hij met het gepeste kind uithaalt)
- Afspraken maken met de pester over gedragsveranderingen. De naleving van deze afspraken komen aan het einde van iedere week (voor een periode) in een kort gesprek aan de orde.
- Gesprek met de meelopers (de zwijgende groep). Een pester is zelf namelijk helemaal niets als hij of zij geen medestanders heeft. Wanneer de meelopers zich bewust worden van de impact die zij hebben en leren dat zij niet met de pester mee hoeven te doen dan staat de pester alleen.

Fase 2:

Een gesprek met de ouders, als voorgaande acties op niets uitlopen. De medewerking van de ouders wordt nadrukkelijk gevraagd om een einde aan het probleem te maken.

Fase 3:

Bij aanhoudend pestgedrag kan deskundige hulp worden ingeschakeld zoals de contactpersoon, de gedragsspecialist, de onderwijsadviseur (SPPOH), Onderwijsbegeleidingsdienst (HCO), de schoolarts van JGZ, schoolmaatschappelijk werk.

Fase 4:

Bij aanhoudend pestgedrag kan er voor gekozen worden om een leerling tijdelijk in een andere groep te plaatsen, binnen de school.

Fase 5:

In extreme gevallen kan een leerling geschorst en uiteindelijk verwijderd worden.

Van alle fases dient een **goede schriftelijke verslaglegging** bijgehouden te worden, die ook in ESIS terug te vinden is. De contactpersoon zal zo nodig ook een logboek maken op de server, mailt de aantekening naar de leerkracht. Deze logt dit in ESIS.

Het volgen van leerlingen op het gebied van sociaal emotionele leren vindt plaats door het gebruik van de **methodes “ Leefstijl”**.

Daarnaast wordt gebruik gemaakt van de Cito –LOVS **Viseon 2.0**

Voor groep 3 t/m 8 bestaat VISEON 2.0 (Volginstrument Sociaal-Emotionele Ontwikkeling) uit een leerkrachtlijst. Deze lijst brengt het sociaal-emotioneel functioneren van de leerlingen in kaart en rapporteert daarbij op verschillende domeinen. Vanaf groep 5 is er ook een leerlinglijst.

- Afname in november en mei (zie toetskalender)
- Digitaal
- Leerkrachtvragenlijst gr. 3 t/m8.
- Leerlingvragenlijst gr. 5 t/m 8.
- Viseon 2.0 → extra mogelijkheid na signalen

Tijdens de vorderingsgesprekken met de ouders zullen gegevens uit Viseon aan de orde kunnen komen. Tijdens de groepsbesprekingen zal het welbevinden van de leerlingen, zowel op groepsniveau als individueel niveau aan de orde komen. Dit gebeurt a.d.h.v. de analyse die er vanuit de toetsen verkregen wordt. Daarnaast zullen er ook observaties, gesprekken ouders en kinderen meegenomen kunnen worden.

Ook zullen er in de groepen 6,7,8 “**anti-pestlessen**” , naast de SEO- methodes gegeven worden . De les zal ca. 2 uur duren, en na 2 weken zal er een evaluatie a.d.h.v. een gesprek met de groep plaatsvinden.

De groepen 7 en 8, jaarlijks peiling van scholen met succes DHS breed gedaan.

Leerkrachten en ouders uit de medezeggenschapsraad onderschrijven gezamenlijk dit pestprotocol.

Bijlagen:

Bijlage 1:

Signalen van pesterijen

Bijlage 2:

Oorzaken van pesten

Bijlage 3:

Regels die in alle groepen kunnen gelden

Bijlage 4:

Vijfsporenaanpak bij pesten

Bijlage 1:

Signalen van pesten

Signalen van pesten kunnen onder andere zijn:

- altijd een bijnaam, nooit de eigen naam van een kind noemen;
- een klasgenoot telkens de schuld van iets geven;
- briefjes doorgeven;
- beledigingen;
- opmerkingen over kleding o.i.d.
- isoleren (buiten sluiten);
- buiten school opwachten, slaan, schoppen;
- op weg naar huis achternagaan;
- spullen afpakken, vernielen, verstoppert;
- bedreigen fysiek, verbaal en via bijvoorbeeld whatsapp, facebook;
- Schelden en schreeuwen tegen het slachtoffer;
- niet meer naar school willen/vaak ziek (melden);
- geen klasgenoten mee naar huis nemen;
- slechte prestaties leveren;
- concentratieproblemen;
- somber, futloos of teruggetrokken gedrag;
- lichamelijke klachten, zoals hoofdpijn of buikpijn, moeheid;
- blauwe plekken;

Deze lijst kan nog verder worden uitgebreid: kinderen, maar ook volwassenen, verzinnen de ergste dingen om een ander te kwetsen.

Bijlage 2:

Oorzaken van pesten

Oorzaken van pesten kunnen liggen in de opvoedingssituatie, het kind zelf en ook omgevingsfactoren kunnen een rol spelen. Hieronder volgen van allen enkele voorbeelden.

Opvoedingssituatie:

- een problematische thuissituatie waarin de opvoeders incapabel zijn;
- weinig aandacht van hun ouders/verzorgers, zelf hun gang kunnen gaan;
- door hun ouders niet worden gecorrigeerd voor hun agressie;
- gewelddadige Tv-programma's, videobanden en computerspelletjes;
- door hun ouders fysiek worden gestraft wanneer ze iets fout doen.

Het kind zelf:

- buitengesloten voelen;
- voortdurend in een niet passende rol geduwd worden;
- voortdurend competitie met anderen willen aangaan;
- voedselallergie (De specialisten zijn het hier niet over eens, maar het zou een mogelijkheid kunnen zijn. Er zijn kinderen die agressief kunnen reageren op kleurstof. Dit zou pesten in de hand werken.);
- zich minder voelen dan de rest, door onderpresteren of andere redenen;
- psychische problemen vanuit het kind zelf (Autisme, ADHD, ADD etc.);
- ontwikkelingsachterstand;
- sociaal-emotionele problematiek (kenmerken of diagnose ADHD, ADD etc.).

Omgevingsfactoren:

- een voortdurende strijd om macht in de klas of in de buurt;
- vroeger gepest door anderen een pester geworden;
- voorbeeldgedrag van anderen zoals volwassenen;

- de schoolpopulatie of de buurt.

Bijlage 3:

Afspraken die in alle groepen gelden

1. Voor groot en klein zullen wij aardig zijn
2. We hebben respect voor elkaar, iedereen hoort erbij, wij sluiten niemand buiten
3. Doe niets bij een ander kind wat je zelf ook niet prettig zou vinden
4. Kom niet aan een ander als de ander dat niet wil
5. We noemen elkaar bij de voornaam en gebruiken geen bijnamen
6. Als je kwaad bent ga je niet schoppen, slaan, krabben. Probeer eerst samen te praten. Ga anders naar de meester of juf.
7. Niet: zomaar klikken. Wel: aan de juf of meester vertellen als er iets gebeurt wat je niet prettig of gevaarlijk vindt.
8. Vertel de meester of juf wanneer jijzelf of iemand anders gepest wordt.
9. Blijft de pester doorgaan dan aan de juf of meester vertellen.
10. Word je gepest praat er thuis dan over, je moet het niet geheim houden.
11. Uitlachen, roddelen en dingen afpakken of kinderen buitensluiten vinden we niet goed.
12. Niet aan spullen van een ander zitten.
13. Luisteren naar elkaar.
14. Wij denken eerst na voor we iets doen/zeggen
15. Samenwerking vinden wij belangrijk
16. Wij houden rekening met elkaar
17. Wij houden samen de klas netjes
18. Iemand niet op het uiterlijk beoordelen.
19. Nieuwe kinderen willen we goed ontvangen en opvangen. Ze zijn ook welkom op onze school.
20. Opzettelijk iemand pijn doen, opwachten buiten school, achterna zitten om te pesten is beslist niet toegestaan.

Bijlage 4:

Vijfsporenaanpak bij pesten (Afkomstig uit de "Vijfsporenaanpak" samengesteld door het Nationaal Onderwijs Protocol tegen pesten)

1. Begeleiding van een kind dat gepest wordt:

- medeleven tonen, luisteren en vragen (hoe en door wie wordt het gepest);
- nagaan hoe de leerling zelf reageert, wat hij/zij doet voor, na en tijdens het pesten;
- huilen of heel boos worden is juist vaak een reactie die een pester wil uitlokken;
- de leerling laten inzien dat je ook op andere manieren kunt reageren;
- zoeken en oefenen van een andere reactie;
- het kind laten inzien waarom een kind pest;
- nagaan welke oplossing het kind zelf wil;
- sterke kanten van het kind benadrukken;
- belonen als de leerling zich anders/beter durft op te stellen;
- praten met de ouders (mits het kind dat wil);
- het gepeste kind niet over beschermen en teveel in een uitzonderingspositie zetten ten opzichte van de rest van de groep. Dit zou pesten weer in de hand kunnen werken.
- zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt. (sociale vaardigheidstrainingen in of buiten school).

2. Begeleiding van de pester:

- praten, zoeken naar de reden van het pesten/ruzie maken (zie Oorzaken van pesten);
- laten inzien wat het effect van zijn/haar gedrag is voor het slachtoffer;
- excuses laten aanbieden;
- in laten zien welke sterke/leuke kanten het slachtoffer heeft;
- kind leren niet meteen kwaad te worden;
- prijzen/belonen als het kind zich aan de regels/afspraken houdt en/of een andere/betere manier van reageren toont;
- gesprek met de ouders; elkaar informeren en overleggen; inleven in het kind (hoe komt dit kind tot pesten?);
- zonodig zorgen dat het kind deskundige hulp krijgt. (Sociale vaardigheidstraining of gesprekjes met iemand van het zorgteam). - met de kinderen te praten over pesten en over hun eigen rol daarin;
- met de kinderen te overleggen over mogelijke oplossingen en wat ze zelf kunnen bijdragen aan die oplossingen;
- samen met de kinderen te werken aan oplossingen, waarbij ze zelf een actieve rol spelen;
- hulp aan de zwijgende middengroep door het melden van signalen van pesten te stimuleren.
- deze hulp kan de vorm hebben van: achtergrondinformatie over het verschijnsel, zoals signalen, oorzaken, gevolgen en concrete (preventieve en curatieve) aanpakmogelijkheden. - blijf in gesprek met uw kind;
- als pesten op straat gebeurt en niet op school, kunt u het best contact opnemen met de ouders van de pester(s) om het probleem bespreekbaar te maken;
- pesten op school kunt u direct met de leerkracht bespreken;

3. De middengroep betrekken bij de oplossingen van het pestprobleem door:

4. Hulp aan de leerkracht:

5. Adviezen aan ouders

Adviezen aan ouders van het gepeste kind:

- door complimenten kan het zelfrespect van uw kind vergroot worden;
- stimuleer uw kind tot het beoefenen van een sport;
- steun uw kind in het idee dat er een einde aan het pesten komt;
- werk samen met school. Dit kan door: aanleveren van informatie, het geven van suggesties en het ondersteunen van de aanpak door de school.

Adviezen aan ouders van kinderen die pesten:

- neem het probleem serieus;
- raak niet in paniek, elk kind loopt kans pester te worden;
- probeer achter de mogelijke oorzaak te komen;
- maak uw kind gevoelig voor wat het een ander aan doet;
- corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem en beloon het goede gedrag;
- Maak uw kind duidelijk dat u achter de aanpak van de school staat.

Adviezen aan alle ouders:

- neem ouders van gepeste kinderen serieus;
- stimuleer uw kind om op een vriendelijke manier met anderen om te gaan;
- corrigeer uw kind bij ongewenst gedrag en benoem en beloon het goede gedrag;
- geef zelf het goede voorbeeld;
- leer uw kind om voor anderen op te komen;
- leer uw kind om voor zichzelf op te komen op een niet gewelddadige manier.

Websites over Pesten en aanverwante onderwerpen

- www.pestent.nl
- www.sire.nl
- www.ouders.net
- www.lobo.nl
- www.nfgv.nl